

Ліричний наратив і розширення жанрово-композиційного діапазону поезії Дмитра Макогона

У статті проаналізовано наративний дискурс та своєрідність характеротворення поезії Дмитра Макогона. Окреслено наративну організацію збірки віршів «Мужицькі ідилії» в контексті творчості митця та доби. Виявлено прийоми і засоби наративізації художньої дійсності та характеротворення у ліричних творах.

Ключові слова: наратив, типологія мистецтва, реалізоцентризм, образ світу, поетичний простір, діалог.

Olesya Prisyazhna Lyrical narrative and genre-expansion composite range of Dmitry Makogon's poetry

The article analyzes the narrative discourse and originality of character creation in Dmitry Makogon's poetry. There is outlined narrative organization of the collection of poems "Muzhitsky idily" in the context of the artist's creative activities and the day. There are also found ways and means of narratization of artistic reality and the character creation of lyrical works.

Keywords: narrative, art typology, centerin on realism, the image of the world, poetic space and dialogue.

За певної стильової поліфонії поетичне слово Д.Макогона виразно тяжіло до реалістичної традиції, що детермінувала предметно-аналітичний тип мислення автора. Для нього було властиве прагнення осмислити внутрішній світ ліричного суб'єкта у складних соціальних взаємозв'язках, показати реальність із погляду кричущих соціальних антагонізмів. Поезії «Два світи», «Мужицькі думи восени», «Контраст», «На шляху», «Дарунок», «В селі», «В приходстві» та ін. саме й прикметні закоріненістю у реалістичну поетику з її основоположною проблемою взаємин людини і середовища, співвідношення в характері особистості індивідуального й соціального, зосередженістю на проявах типового в суспільному житті.

Окреслені ознаки реалізму як типу художнього мислення та стильової течії в мистецтві притаманні й ліриці Д.Макогона. Насамперед привертає увагу той факт, що світ у його поезіях осмислюється з прямої історичної перспективи (минуле – сучасне –

майбутнє), з погляду можливих шляхів суспільно-політичного перетворення, масового національно-визвольного змагання та революційного зрушення. Звідси походять і поєднана з емоційною пристрасністю аналітичність, і тверезість роздумів, і виваженість думки. Темпераментність та чуттєва пристрасність поета-громадянина завжди проступає крізь призму інтелекту митця.

Пригадаймо у зв'язку з цим відому естетичну типологію мистецького таланту, в якій виокремлюється два творчі начала: діонісійське й аполлонівське, тобто раціональне й емоційне, свідоме та підсвідоме (такий розподіл генетично пов'язаний ще з ученням Платона, але остаточно сформульований і обґрунтований у працях Ф.Ніцше). Д.Макогон, відповідно до цієї класифікації, виявляється поетом діонісійського типу, в якого розум домінує над емоціями і почуттями (що, на нашу думку, значною мірою властиве саме «вчительській» творчості, писанням індивідуумів, схильних до менторства). Це, однак, жодним чином не заперечує емоційної, почуттєвої складової лірики письменника.

Окрім того, реалізоцентризм його поетичної спадщини часто межує з відверто натуралістичним (а точніше — об'єктивістським, фактографічним) підходом до зображення дійсності, акцентуванням вирішальної ролі соціального середовища в житті індивіда, у формуванні його характеру та світогляду. Людина в поетичному світі Д.Макогона постає невід'ємною складовою соціуму, закони якого детермінують її життя, духовно пригнічують і обмежують особистісну свободу.

Осмилюючи проблему впливів натуралістичної естетики (а йдеться, знову ж таки, про незначні, дотичні впливи, рецепцію окремих елементів естетики та стилістики натуралізму) на поетичний світ митця, варто зробити кілька присутніх зауваг. Відзначимо насамперед, що натуралістична поетика (як, зрештою, і реалістична) відзначається домінуванням «історичного», міцно прив'язаного до конкретної доби сюжету та хронотопу, раціоналістичним поглядом на світ, покликаним усебічно відобразити конкретику буття, надати йому часопросторової визначеності, а також прагненням представити людину як складний комплекс біологічних і соціальних характеристик.

Із цього погляду поезії Д.Макогона з їх зануренням у сферу суспільного життя, чіткою детермінованістю соціальної ролі

людини, підвищеним інтересом до непривабливих фактів дійсності видаються вкрай показовими. Так, скажімо, вірші «Робітники», «Гей, мужику!», «Наймит», «Мужицька радість», «О, нещасний хлопе», «Війна», «Похорон», «Під тинном», «Два листи» та ін. містять, сказати б, типові елементи натуралістичного дискурсу. Маємо на увазі насамперед драматизм і відвертість у зображенні нужденного життя селян, «ремеслові» (М.Зеров) і рольові художні фактури, акцент на епізодах страждання людської душі, картинах горя, болю, соціальної й психологічної безвиході.

По-друге, натуралістична складова лірики письменника простежується у часом надмірній увазі до біологічних (фізіологічних) аспектів життя індивіда, поєднаних із соціальними конфліктами. Це, звісна річ, поряд із конкретизацією поетичного мислення, стає визначним стилетворчим чинником поетичних творів. Так, скажімо, у віршах «Два листи», «Війна», «Під тинном» основна увага зосереджується на викритті кричущих фактів (голод, смерть, духовна і моральна деградація людини), які, демонструючи вбивчу правду про життя, емоційно впливають на читача, формують необхідну авторові думку.

Звідси – фактографізм як основний художньо-зображальний принцип (цей же принцип є визначальним і для натуралізму). Поезія «Два листи», приміром, побудована у вигляді листування доведеної злиднями до відчаю жінки з власним чоловіком, який вирушив на заробітки. Поетичний простір твору визначають такі семантичні «ланки»-деталі: «кров», «сльози», «шматок поля», «хліб», «лихо», «нещастя», що виступають своєрідними семантичними й поетичними маркерами знедоленого життя героїні. Основний же акцент робиться на фактах її життя, репрезентованих стисло, проте відверто-натуралістично, вражаюче.

Нагромадження вражаючих фактів про нестерпне існування людини в невлаштованому, соціально розбалансованому світі перебуває в центрі поезії «Війна». З натуралістичною експресією поет висловлює власний присуд дійсності, зокрема мілітаризму доби, зінтерпретованому як антигуманний вияв волюнтаризму правителів: «На те є війна, щоб нею / цісарі ся грали, / а їх військо тисячами / кулі убивали».

Засадничими характеристиками поетичного мислення Д.Макогона тут виступають фактографічний підхід до зображення

життя (в центрі – страшний факт, епізод із соціальної дійсності – помираюча під тинном сирота з вірша «Під тинном», страждання зубожілої вдови загиблого емігранта – «Два листи», абсурдність й антигуманність кровопролиття – «Війна»), натуралістично відверті описи реалій, виразний публіцистично-викривальний пафос.

Що характерно, поет майстерно синтезує контрастні начала – високе, ідеальне й низьке, натуралістичне, і це надає цим творам публіцистичної гостроти, соціального критицизму. Тяжіння поета до художньої абсорбції натуралістично-реалістичної естетики цілком закономірно позначилося і на особливостях сприйняття та моделювання дійсності. Як наслідок у ліричному дискурсі Д.Макогона практично відсутнє ідеалістичне або романтичне уявлення про реальність. Натомість спостерігаємо багатогранний алієнований образ світу, в якому людина відчувається незахищеною, відчуженою й фактично знеособленою. Людське буття в поезіях автора обтяжене постійним страхом, небезпекою, моральним і фізичним приниженням, голодом, що й виступає безпосереднім виявом антигуманної сутності цього світу.

Таке життя потлумачується як повсякчасне страждання, існування на межі між небуттям і обтяжливим фізичним перебуванням на землі. Так, вірш «Хлопи» розпочинається парадоксальною тезою заперечення самого факту «нормального» людського життя: «Є на світі люди, що життя не знають». Наступні ж рядки містять основні екзистенціали, що характеризують модель буття індивіда й накреслюють картину пекла на землі (тут переважає метафорична образність, порівняння, антитези). З розпачем автодієгетичний ліричний наратор констатує, що процес відчуження охопив і світ, і людину в ньому: «А з ним («нужденним життям» – Д.Макогон) горя хмара, / чорне безталанне, / прикре бідованне / всі слідом ступає / й тихо відбирає / свідомість життя, / свідомість людини / і власного «я».

«Хлопи» – це чи не єдина поезія Д.Макогона, в семантичному просторі якої відсутній концепт надії, оптимістичної віри в перемогу добра, справедливості. Ліричного героя повністю охоплює туга і смуток, адже виходу із такого становища він не бачить. Емоційна забарвленість монологу-сповіді, ліричної медитації суб'єкта детермінована складним характером його

взаємовідносин зі світом, несумісністю внутрішнього й зовнішнього, індивідуального й соціального.

Позитивістське розуміння літератури як дієвого засобу пропаганди нових ідей, боротьби за новий світоустрій (письменникові була близькою Франкова теза «літератури як робітниці на полі людського поступу») сублімувалися в поезії Д.Макогона у загострене сприйняття світу як системи двох антагоністичних сил – добра і зла, світла і темряви, правди й несправедливості, активності й бездіяльності, поступу вперед і реакції. Світ у ліриці майстра дуалістичний, чітко поділений на бідних і багатих, упосліджених і визискувачів, селян і панів (характерно, що така система персонажів нагадує романтичну з її принципом полярності, відсутності проміжних типів, та й конфлікт між ними непримиренний).

На одному полюсі художньої моделі поетичного простору Д.Макогона перебувають «темні люди», «хлопи», «плугатарі», «сіячі», «мужики», «наймити», «раби», «пригноблений народ» «велет», «спільна громада», «просвітяни-будителі» (останні, до речі, сприймаються як алегорії революційного оновлення суспільства). На протилежній – сили реакції, втілені в етичних категоріях злого й несправедливого: «ворог клятий», «тиран», «ненаситні кати», «хижий звір», «попи пузаті», «пани», «дуки», «екзекутори».

Впадає в око також, що показане контroversійне світовідчуття відбилося і у «заголовковому комплексі» (М.Челецька) творів Д.Макогона – насамперед у відповідних назвах «Два світи», «Контраст», «Поезія і проза», які й визначають етичні полюси художньо-світоглядної системи майстра. Соціальні ж симпатії поета марковані насамперед назвами віршів «Робітники», «Наймит», «Гей, мужику!..», «О, нещасний хлопе...», «Хлопи», що містять у своїй семантиці добре відчутну емоційно-оцінну складову й віддзеркалюють ставлення автора до навколишнього світу.

Поезії «Контраст», «Поезія і проза», «Два світи», «Царський маніфест», «На шляху», «Дарунок», «Мужицька радість» позначені інтелектуально-емоційною напругою, психологічною мотивацією змагання до повновартісного життя, потребою виплеснути із глибини душі бурхливі почуття, особисті

переживання з чітко вираженим соціальним характером. Предметний світ цих віршів чітко окреслений образами «змарнілого і голодного світу», «бідної хатини», «сумовитого, як зима, мужика», «горем і злиднями прибитого хлопа», «голодної сироти» і подіб. Тут оприявнюються власне авторські роздуми над екзистенційними проблемами буття, над сенсом життя, місцем людини у розбалансованому, дисгармонійному світі.

Письменницькі спостереження знаходять безпосередній вияв у рефлексійно-медитативних пасажах, численних риторичних запитаннях, повторах тощо. Так, наприклад, поезія «Контраст» закінчується своєрідним підсумком-узагальненням від споглядання закономірностей суспільного життя, сформульованим у вигляді запитання: «І у палаті і в хатині / однакі люди там сидять. // – Чому ж одні їдять, що хочуть, / а другі голод все терплять?» [115, с. 8]. Образ героя (другого «я» автора), отже, опиняється в центрі ліричного переживання і безпосередньо формує головну думку твору про рівність людей від народження та нерівність їх у суспільній ієрархії і щоденному бутті.

Реалістично-предметна лірика Д.Макогона побудована на конкретних, зримих та акустичних образах-деталях: «кусник поля», «пшеничний лан», «земля свята», «золоті палати», «похилі хатки», «темні села», «місто», «дрімучий ліс тощо. В його поетичному світі зустрічаються предметно-описові замальовки сільськогосподарських робіт («Сівач і вітер», «Страйк», «Поезія і проза», «Плугатар»), побутових сценок («Наймит», «В вечірню хвилю», «Взимі», «Між кумами»), традиційних народних обрядів («Похорон», «Рекрутські»), невігаданих життєвих історій («На шляху», «Дарунок», «В селі», «В приходстві», «Під тинном», «Пісня пачкарів», «Чому попам не вірю?..», «Пачкар»).

Зосереджуючи увагу на, здавалося б, буденних подіях (тяжка повсякденна хліборобська й заробітчанська праця, очікування врожаю, смерть худоби, хвороба членів родини, випадки із сільського життя і под.), поет відстежує діалектику міжособистісних стосунків, взаємин людини із суспільством, первні духовного буття людини в світі. Ключові мотиви тут – знецінення людської особистості, розпад родинних стосунків, моральна деградація, фізична смерть людини, душевні страждання ліричного героя.

Відповідно розширюється і жанрово-композиційний діапазон лірики. Від ледь помітної зображальності вона переходить до більш епічного вислову думок і почуттів. Так, виразний розповідний інгредієнт визначає структуру поезій «Між кумами», «Пачкар», «Пісня пачкарів», «Робітники», «Похорон», прикметних органічним поєднанням ліричного начала з глибоким змістом та широтою охоплення життєвих подій і колізій. Тут відстежуються традиційні для епічних творів композиційно-мовленнєві форми у вигляді діалогів, стилізованих під розмовне мовлення.

У вірші «Між кумами» це погляд на світ, репрезентований двома співбесідниками, які у своїй розмові повсякчас апелюють до категорій усталеного, традиційного, загальноприйнятого, рідше – до власного життєвого досвіду.

У віршах «Пачкар» і «Пісня пачкарів» взагалі виведений образ колективного героя. Автор тут звертається до єдиного ліричного суб'єкта (перша особа множини «ми») – пачкарів-контрабандистів, думки й почуття яких і оформлюють багатоголосний ліричний наратив.

Зазначимо також, що інтерференція жанрово-родових ознак лірики й епосу в поетичному світі Д.Макогона виявляється завдяки органічній взаємодії «голосів» ліричних суб'єктів із уже показаними епічними інтенціями, тяжінням до наративного (об'єктивно-описового), сюжетного викладу матеріалу. Сюжетність тут сприймається як жанрова ознака ліричного твору, побудованого на відтворенні фрагменту з життя героя. Такий спосіб організації поетичного дискурсу характерний для віршів «Робітники», «Наймит», «Похорон», «Під тинном», «Між кумами», «Чому попам не вірю?..».

Поетика віршів «Вставай, народе!..», «Єднаймося, браття», «Гей, у «Січ!»», «Гей, хлопці-молодці...», «Гей, молодь українська!..», «В тяжку годину», «До роботи» будується, на наш погляд, на розгортанні особливих смислових кодів, кореляцій «сьогоднішнє – майбутнє», дихотомії «убогий люд – ситий пан», відповідної образності, емоційно напруженого, зверненого до співвітчизників письма, імперативних інтонацій, життєстверджуючого пафосу.

Ліричні суб'єкти цих віршів утворюють складну персоносферу, де кожен із них, робітник, селянин-наймит а чи й

інтелігент, – повноцінна особистість, яка відстоює власний вибір, утверджує почуття людської гідності, вимагає поваги до себе та своєї праці. Звідси і специфіка сприйняття, прочитання названих поетичних творів. Більшість із них нагадують ораторську промову, маршові ритми, бойовий заклик до негайної дії: «Гей, молодь вкраїнська, / під прапором стань, / Спили люту бурю, / На будуче глянь!» («Гей, молодь вкраїнська!...»), або: «Гей, у «Січ», гей, у «Січ», гей, у «Січ»! / Там завзяття сталить нашу грудь. // Як лиш хочеш прогнати безпросвітну ніч, / Рідний брате, січовиком будь!» («Гей, у «Січ»!).

На втілення ідеї у поетичних творах Д.Макогона працює не лише здебільшого риторичний характер ліричних наративів, імперативне інтонування поезій, піднесений емоційний пафос, але й іронія, сатира та сарказм, з якими показано зрадників ідеї, псевдопатріотів, обивателів, що звиклися зі своїм рабським становищем і не бажають змін («Гей, нема то краю...», «Борець»).

Заслуговує на увагу і той факт, що в ряді поезій збірки «Мужицькі ідилії» – особливо ж у вірші «Робітники» – повною мірою відбилися захоплення Д.Макогона популярними на зламі віків соціалістичними ідеями (класове розшарування суспільства, непропорційність розподілу між громадянами матеріальних благ, ідея пролетарської революції). Окремі рядки його поезії, скажімо, «І наша праця видає пожитки / і творить золота безодні нори, / яке летить до панської калитки / а нам лишається нужда, голод й горе»; або: «Хоть світ ми живим, хотяй одягаєм / і великанські ставимо палати – / самі ми хліба кусника не маєм...», загалом можуть слугувати ілюстрацією провідних тез марксистської ідеології. Про близькість письменника до соціалістичних концепцій свідчать і вірші «Два світи», «Єднаймося, браття», «Наймит», «Мужицька доля», «Шалійте!», в семіосфері яких центральне місце посідають образи «пролетаря», капіталіста, пана, гнобителя, робітника, ідеї соціальної революції, строгого суду тощо.

Оформленню постаті ліричного героя сприяє й специфіка часо-просторової організації поетичних творів. Загалом хронотоп поезій Д.Макогона являє собою декілька якісно неоднорідних сфер, сполучених між собою психоемоційними інтенціями героя, його роздумами над світом і духовним буттям людини в ньому. Перша з них охоплює внутрішній світ (мікрокосм) особистості ліричного

суб'єкта. Тут акумулюються його думки і переживання, розкривається змучена стражданнями співвітчизників душа («Вітер віє...», «Вихор скажено...», «За що терпиш?..», «В вечірню хвилю», «Співай, мій пташку...»).

Другу сферу формує реальний, навколишній світ, зовнішній макрокосм – простір, де відбуваються основні події, спалахують конфлікти і пристрасті, відбувається зіткнення протилежних етичних полюсів. Найповніше друга часо-просторова сфера представлена в поезіях «Два світи», «Робітники», «Похорон», «Мужицька доля», «Війна», «Страйк», «Хлопи», «Думка мужицької дитини», «Поезія і проза», в яких і вимальовується об'ємна картина світу, враженого численними антагонізмами, синдромом дегуманізації, моральної деградації.

Третя ж сфера часо-просторового континууму Д.Макогона – *realiora* (надреальна), існуюча у сподіваннях героя. Це сфера вимріяного майбутнього, що має за певних обставин зреалізуватися («О ти, пригноблений народе...», «Єднаймося, браття...», «О, нещасний хлопе...», «Воскреснем!..» і под.). Водночас вона представлена у письменника і як сфера божественного, надреального простору – місця зустрічі людини з Богом. Так, у поезії «Бог і Сава» герой із усіма своїми бідами і стражданнями, роздумами над світоустроєм іде до Бога. Останній постає втіленням вищої справедливості, всесвітнього «закону» в старозаповітному розумінні цього слова.

Художній простір у ліриці Д.Макогона, отже, розкривається по спіралі: від замкненого внутрішнього світу (душевні переживання героя, плін його думок), окремого топосу (село, сільська хата, панський будинок) до цілої держави, яка має з'явитися, коли «раби прозріють». Таким чином складається враження мінливості світу в його найрізноманітніших формах хронотопу, що й виступає важливим чинником образотворення. При цьому в кожній із цих сфер функціонують специфічні ключові мотиви, вузлові образи, опорні концепти, що й надають поезіям смислової визначеності.

Між тим на окремих віршах Д.Макогона позначився вплив символізму та декадансу. Вплив цих художньо-стильових течій дотичний, поверховий, і простежується в основному на рівні окремих мотивів, певних аспектах світовідчуття, образних

асоціацій, поетичних кодів. Так, у поезіях «Співай, мій пташку...», «Сльота», «Осінній ранок» наявний характерний для декадансу мотив скороминущості людського життя, приреченості на неминучу смерть, фізичне згасання. Важкий психоемоційний стан суб'єкта, його змученість постійними переживаннями асоціюються тут із сірими та безрадісними картинами природи, осінньою сльотою, зливою («Осінній ранок»).

Пейзажні картини аналогічної тональності вимальовуються й у вірші «Сльота». Світовідчуття ліричного героя цих поезій позначене трагічністю, розумінням дисгармонійності світу, усвідомленням розриву між мрією та реальністю, ідеальним та буденним. В цьому виявляються елементи символістського світосприйняття. Йдеться, зокрема, про дуалістичність світу: за «зовнішнім» світом явищ, який людина бачить, приховується справжній світ, що не підлягає емпіричному пізнанню.

У поезій «Співай, мій пташку...» ліричний герой прагне віднайти гармонію між ідеальним і реальним, досягти рівноваги між власними антитетичними почуттями радості й печалі, захоплення й безнадії. Цікаво, що тут він виступає і суб'єктом, і об'єктом зображення. Яскраві метафоричні образи «пташки», «весни», «людської печалі», «дрімучого лісу» поєднуються із загальною елегійною інтонацією, що надає поетичному твору неповторної емоційної тональності: «Співай, мій пташку, веселись, / бо довго вже смутився ти, / під небо яснее внось / і величай красу весни. // Співай, мій пташку, а твій спів / нехай летить в широкий світ / і будить з сну дрімучий ліс, луки, поля, пахучий цвіт».

Художня структура поезії «В хатині» частково перебуває в силовому полі мистецьких канонів символізму. Йдеться насамперед про заглиблення в ірраціональне, підсвідоме, у сферу інтимних переживань ліричного суб'єкта. В семіотичному просторі цього вірша моделюється цікава (і, щонайголовніше, унікальна для творів Д.Макогона) ситуація: позбавлений сну герой залишається наодинці із власними безрадісними «думами».

Таким чином, динаміка художнього самовираження поета розгорталася в руслі старої реалістично-народницької традиції із відповідною образністю, мовностилістичними кліше, інтонаціями, покликаними передати ліричну драму героя. Психоемоційні ж

стани суб'єкта, його кохання, переживання розлуки оприявнюються як такі, що вже відбулися, однак сам процес "пізнання" цих почуттів, їх поетичне осмислення, в тому числі й словесне втілення, залишаються, сказати б, другорядними.

Йдеться, власне, про головну проблему української модерної поезії – її суто декларативний характер, зорієнтованість на фіксацію зовнішніх проявів дійсності, заперечення «старих» тем (народ, соціальна і національна упослідженість, боротьба, інтелігенція) і апелювання до нових (місто, любов, еротика, краса, потворне тощо), що, однак, не призводило до естетичного перевероту в системі художньої образності, до зміни мови, зрештою всього дискурсу.

Цей аспект проблеми досить повно схарактеризувала С. Павличко у статті «Модернізм як риторика естетизму: поезія початку ХХ ст.». На переконання авторки, вітчизняне модерне письменство поставало як риторика заперечення минулої мистецької традиції, декларація нових естетичних принципів («Писатиму про Красу, а не про народ, писатиму про любов, а не про боротьбу»), а не утвердження цих принципів власною дискурсивною практикою. А звідси і двоїстість художньої свідомості, добре відчутна й у Д.Макогоні. На образно-естетичному та ідейному рівнях письменник практично принципово не виходив за межі селянської тематики, проблематики інтелігенції і народу, ідеї боротьби тощо.

Література: Лопушан Т. В. «Мала» проза Ореста Авдиковича і розвиток західноукраїнської новелістики 90-х років ХІХ століття – 1900-х років: Дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2001. – 196 арк.; Макогон: Вибрані оповідання / Підготовка текстів та вступна стаття О.С.Романця. – Львів, 1959. – 121 с.; Макогон 1911: Мужичькі іділли. Поезії. – Чернівці: «Руська Рада», 1907. – 61 с.; Макогон Д.: До борби! // Громадянин. – 1909. – 10 лютого. – С.2.

А.Д.Присяжна. Лирический нарратив и расширение жанрово-композиционного диапазона поэзии Дмитрия Макогона.

В статье проанализированы нарративный дискурс и своеобразие характеротворчества поэзии Дмитрия Макогона. Очерчено нарративную организацию сборника «Мужичькие идиллии» в контексте творчества писателя и его эпохи. Раскрыты средства нарративизации

художественной действительности и характеротворчества в лирических произведениях.

Ключевые слова: нарратив, типология искусства, реализмоцентризм, образ мира, поэтическое пространство, диалог.

Рецензенти: Поплавська Н.М., д-р філол. наук, проф.
(Тернопіль)

Поляруш Н.С., к.філол.наук, доц. (Вінниця)

Галина Саранча, доц. (Тернопіль)

УДК 94 (477):314.743

ББК 83.3 (4УКР)

Докія Гуменна: проблема становлення та початок літературної творчості письменниці.

У статті на основі зарубіжних архівних матеріалів (Центру Дослідження Історії Імміграції (Мінеаполіс, Мінесота, США), архіву Наукового товариства ім. Шевченка (Нью-Йорк, Нью-Йорк., США) та архіву Українського Національного Музею (Чикаго, Ілінойс, США) досліджено походження, роки навчання та перші літературні кроки української письменниці Докії Гуменної. Завдяки введенню в науковий обіг нових архівних джерел, вивчено малодосліджені факти біографії письменниці.

Ключові слова: Докія Гуменна, еміграція, письменниця, українська література в еміграції.

Galyna Sarancha Dokya Gumenna: the problem of formation and the beginning of the literature creative activity of the writer

A research of the young years and the first literary efforts of the Ukrainian writer Dokya Gumenna is made on the basis of foreign archival materials (Immigration History Research Center (Minneapolis, Minnesota, United States), the archive of Taras Shevchenko scientific society (New York, New York, United States) as well as the archives of the Ukrainian National Library (Chicago, Illinois, United States) in this article. Thanks to the introduction into scientific circulation of new archival sources there are explored little-known facts the writer's biography.

Keywords: Dokya Gumenna, emigration, writer, Ukrainian literature in exile.